

ACUBIEB 1998

Theo Peeters

Andermaal een keuze uit de grote hoeveelheid publicaties, verschenen in 1998, die betrekking hebben op de aculeatenfauna in Nederland en de dieren die ons land naderen. Publicaties met een determinatietabel of met een opsomming van belangrijke verschil-kenmerken tussen families, genera of soorten zijn voorzien van een *.
Stuur ook uw verslag of artikel naar me op, zodat dit jaarlijks overzicht nog completer wordt. Ik dank Henny Wiering voor zijn bijdrage aan deze rubriek.

Nederlandse literatuur

Anonymus, 1998. Gevraagd: insectenreservaten. - Van Nature 8: 1-2.

* Bellmann, H., 1998. Gids van bijen, wespen en mieren. - Tirion, Baarn, 336 pp. [bewerking en vertaling T.M.J. Peeters]

Boer, P., 1998. Mieren als natuurontwikkelaars. Natuurbosontwikkeling door bostransplantaties. - Nieuwe Wildernis 4: 4-7.

Boer, P. et al., 1998. Hymenoptera Aculeata p.p. - angeldragers p.p.: mieren. In: Verslag van de 152e zomervergadering van de Nederlandse Entomologische Vereniging, 30 mei t/m 1 juni 1997, te Ommen (Overijssel). - Entomologische Berichten, Amsterdam 58: xxi-xxii.

Brugge, B., E. van der Spek & M. Kwak, 1998. Honingbijen in natuurgebieden? - De Levende Natuur 99: 71-76.

Hoefnagels, F.J., 1998. Eldorado voor tronkenbijtjes en metselwespen. - Bijen 7: 251-253.

Koster, A., 1998. Honingbijen en wilde bijen zijn concurrenten. - Bijen 7: 265-269.

Kraker, C. de & P.J.T. Derks, 1998. Verslag Hompelvoet / Markenje 1997. - Ecologisch Adviesbureau Sandvicen-sis, Burgh-Haamstede, 56 pp.

* Lefeber, B.A. (V.), 1998. Weer aculeatennieuws uit Zuid-Limburg (Hymenoptera: Apidae). - Entomologische Berichten, Amsterdam 58: 238-240.

Lefeber, V., 1998. Bijen en wespen (Hymenoptera, Aculeata) in de ENCI-groeve van de Sint-Pietersberg bij

- Maastricht. - Natuurhistorisch Maandblad 87: 174-189.
- Noordam, A., 1998. De strijd van duinspinnen met mieren en wespen. - Duin 21: 4-6.
- Peeters, T., 1998. Bijen, wespen en mieren (Hymenoptera aculeata) (groepnr 0014 e.a.). Oproep: Laatste gegevens voor de Aculeatenatlas. - Nieuwsbrief EIS-Nederland 26: 5.
- Peeters, T., 1998. Boekbespreking: Klein, W., 1997 [1996]. De graafwespen van de Benelux (Hymenoptera, Sphecidae). Determinatietabellen. - Nieuwsbrief EIS-Nederland 26: 13-14.
- Peeters, T., 1998. Boekbespreking: Edwards, R. (ed.), 1997. Provisional atlas of the aculeate Hymenoptera of Britain and Ireland. Part 1. - Nieuwsbrief EIS-Nederland 26: 15.
- Peeters, T.M.J., 1998. Bijen, wespen en mieren in terreinen van de TWM in 1997. - In: Peeters, T. & P. van Wielink (red.), Natuurstudie in terreinen van de Tilburgsche Waterleiding-Maatschappij in 1997, TWM & KNNV-afdeling Tilburg: 43-46.
- Peeters, T.M.J., 1998. Bijen en wespen in de Meertengroeve te Vilt. Resultaten van twee inventarisatie-uren op 24 mei 1997. - Veelpoot 9: 16-22.
- Peeters, T. & J. Smit, 1998. Bijen en wespen. - In: Anonymus (red.), Waarnemingen voorjaarsweekend 24, 25 mei 1997, Mesh, Zuid-Limburg. Veelpoot 9: 10-12.
- Peeters, T.M.J. et al., 1998. Hymenoptera Aculeata p.p. - angeldragers p.p.: bijen en wespen. In: Verslag van de 152e zomervergadering van de Nederlandse Entomologische Vereniging, 30 mei t/m 1 juni 1997, te Ommen (Overijssel). - Entomologische Berichten, Amsterdam 58: xix-xxi.
- Reemer, M., 1998. Insecten in rivierecosystemen: sleutels, vlaggen en indicatoren. - Doctoraalscriptie Biologie, Vrije Universiteit Amsterdam, 37 pp.
- Rond, J. de, 1998. *Anteon pinetellum*, a new palaeartic dryinid (Hymenoptera: Dryinidae). - Entomologische Berichten, Amsterdam 58: 133-138.
- Roode, J. de, 1998. Aardhommels op de Smeerwortel. - Natura 95 (1049): 70-72.
- Smeeckens, C., 1998. Concurrentie tussen honingbijen en andere bloembezoekende insecten. - Ministerie van LNV, IKC Landbouw, Ede, 46 pp.
- Verspaandonk-Schijvens, M.E.C., 1998. Een hotel vol bedrijvigheid. - Bijen 7: 260-263.
- Willems, N., 1998. Mieren. - In: Anonymus (red.), Waarnemingen voorjaarsweekend 24, 25 mei 1997, Mesch, Zuid-Limburg. Veelpoot 9: 7.

Enige buitenlandse literatuur

- Anonymus, 1998. Opinion 1906. *Euchroeus* Latreille, 1809 (Insecta, Hymenoptera): conserved; *Chrysis purpurata* Fabricius, 1787 (currently *Euchroeus purpuratus*): specific name conserved; and *Chrysis gloriosa* Fabricius, 1793: specific name suppressed. - Bulletin of Zoological Nomenclature 55: 194-196.
- Archer, M., 1998. Worker versus sexual, and sex ratio investments in the social wasp *Vespa vulgaris* (L.) (Hymenoptera: Vespinae) in England. - J. Hym. Res. 72: 257-267.
- Baker, D.B., 1998. The dates of publication of Pérez's *Espèces nouvelles de Meliifères*, 1902-1903. - Entomologist's Gazette 49: 67-68.
- Baker, D.B., 1998. The Hymenoptera collections of William Edward Shuckard and the dispersal of his type material. - Beitr. Ent. 48: 157-174.
- Binot, M., et al. (eds.), 1998. Rote Liste gefährdeter Tiere Deutschlands. - Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz 55: 1-434.
- Drewes, B., 1998. Zur Besiedlung einer Kiesgrube im Landkreis Stade durch Grabwespen, Wildbienen und weitere aculeate Hymenopteren (Hymenoptera: Aculeata). - Drosera 98: 45-68.
- Edwards, R. (ed.), 1998. Provisional atlas of the aculeate Hymenoptera of Britain and Ireland. 2. - Bees, Wasps and Ants Recording Society & Huntingdon: Biological Records Centre, 138 pp.
- Fain, A. & C. Erteld, 1998. Description of a new species of *Histiostoma* Kramer, 1876 (Acari: Histiostomatidae) phoretic on the solitary bee *Halictus sexcinctus* (Fabricius, 1775) (Hymenoptera: Apidae: Halictinae). - Bull. Annl. Soc. r. belge Ent. 134: 47-57.
- Gokhman, V.E. & K.A. Kolesnichenko, 1998. First chromosome record for the family Dryinidae: the karyotype of *Anteon brevicorne* Dalman (Hymenoptera: Chrysidoidea). - J. Hym. Res. 7: 116-117.
- * Gusenleitner, J., 1998. Bestimmungstabellen mittel- und südeuropäischer Eumeniden (Vespoidea, Hymenoptera). 8. Die Gattung *Odynerus* Latreille 1802, *Gymnomerus* Blüthgen 1938, *Paragymnomerus* Blüthgen 1938 und *Tropidodynerus* Blüthgen 1939. - Linzer biol. Beitr. 30: 163-181.
- * Gusenleitner, J., 1998. Bestimmungstabellen mittel- und südeuropäischer Eumeniden (Vespoidea, Hymenoptera). 9. Die Gattung *Pseudepipona* Saussure. - Linzer biol. Beitr. 30: 487-495.
- Haeseler, V. & C. Ritzau, 1998. Zur Aussagekraft wirbelloser Tiere in Umwelt- und Naturschutzgutachten - was wird tatsächlich erfaßt? - Zeitschrift für Ökologie und Naturschutz 7: 45-66.
- Hardy, I.C.W., & P.J. Mayhew, 1998. Sex ratio, sexual dimorphism and mating structure in bethylid wasps. - Behav. Ecol. Sociobiol. 42: 383-395.
- Höregott, H., 1998. Kritische Anmerkungen zur Verbreitung einiger Hummelarten (*Bombus distinguendus* Panzer, *B. muscorum* Linnè, *B. pomorum* Panzer, *B. ruderatus* Fabricius, *B. soroensis* Fabricius, *B. subterraneus* Linnè) in Rheinland-Pfalz. - Bembix 10: 11-14.
- Jones, R. & P. Munn (eds.), 1998. Habitat management for wild bees and wasps. - International Bee Research Association, 38 pp.
- Kojima, J., 1998. Larvae of social wasps (Insecta: Hymenoptera; Vespidae). - Natural History Bulletin of Ibaraki University 2: 7-227.
- Kuhlmann, M., 1998. Nachweise mit Bienen und Wespen (Hymenoptera Aculeata) assoziierter Milben (Acari) und

- Fächerflügler (Strepsiptera). - Linzer biol. Beitr. 30: 69-80.
- Kulik, G., 1998. Beitrag zur Kenntnis der Bienen- und Wespenfauna Nordwestdeutschlands und angrenzender Gebiete (Hymenoptera: Aculeata). - *Drosera* 98:127-138.
- Mayhew, P.J. & I.C.W. Hardy, 1998. Nonsiblicidal behavior and the evolution of clutch size in bethylid wasps. - *The American Naturalist* 151: 409-424.
- * Minckley, R.L., 1998. A cladistic analysis and classification of the subgenera and genera of the large carpenter bees, tribe Xylocopini (Hymenoptera: Apidae). - *Scientific Papers* 9: 1-47.
- * Móczár, L., 1998. Revision of the Cleptinae of the world. Genus *Cleptes* subgenera and species groups. (Hymenoptera, Chrysididae). - *Entomofauna* 19: 501-516.
- * Niehuis, O., 1998. Zum taxonomischen Status von *Holopyga australis* Linsenmaier, 1959 (Hymenoptera, Chrysididae). - *Entomofauna* 18: 408-417.
- Niehuis, O., 1998. Nachweise von *Chrysis subcoriacea* Linsenmaier, 1959 aus der Bundesrepublik Deutschland (Hymenoptera, Chrysididae). - *Entomofauna* 19: 405-420.
- Niehuis, O. & M. Hermann, 1998. Bemerkenswerte Erstnachweise von Chrysididen für Baden-Württemberg (Hymenoptera: Chrysididae). - *Mitt. internat. entomol. Ver.* 23: 33-40.
- Ohl, M., 1998. Nomenklatorische Revision höherrangiger Grabwespen-Gruppen. Kommentar zu Menke, A.S. (1997): Family-group names in Sphecidae (Hymenoptera: Apoidea). - *Bembix* 10: 50-53.
- Nachtigall, W., 1998. An- und Abflugverhalten der Lehmwespen-Art *Odynerus reniformis* am Neströhrchen ohne und mit Last (Hymenoptera: Eumenidae). - *Entomologica Generalis* 22: 177-198.
- Orledge, G.M., 1998. The identity of *Leptothorax albipennis* (Curtis) (Hymenoptera: Formicidae) and its presence in Great Britain. - *Systematic Entomology* 23: 25-33.
- Patiny, S., 1998. Contribution à la connaissance de la régression des populations du sous-genre *Taeniandrena* Hedicke, 1933 (Hym. Andrenidae, *Andrena*) et leurs habitudes pollinisatrices. - *Notes faun. Gembloux* 35: 20-33.
- Petit, J., 1998. Sur quelques Hyménoptères aculeates nouveaux ou intéressants pour la Montagne Saint-Pierre et la région voisine (Province de Liege, Belgique) (Hymenoptera Aculeata). - *Lambillionia* 98: 255-266.
- Petit, J., 1998. Fleurs et insectes. Les visiteurs de la renouée du Japon: *Polygonum cuspidatum*. - *Lambillionia* 98: 106-117.
- Reder, G., 1998. *Polistes biglumis* (Linné, 1758) nistet in letztjährigen Brutanlagen. - *Bembix* 11: 35.
- Saure, C., 1998. Beobachtungen und Anmerkungen zur Wirtsbindung einiger Goldwespenarten im nordostdeutschen Raum (Hymenoptera: Chrysididae: Chrysidinae). - *Bembix* 10: 15-19.
- Schmid-Egger, C. & F. Burger, 1998. Kritisches Verzeichnis der deutschen Arten der Mutillidae, Myrmosidae, Sapygidae, Scoliidae und Tiphiidae. - *Bembix* 10: 42-49.
- Schneider, N. & R. Wahis, 1998. Contribution à la connaissance des Vespiformes des carrières du Grès de Luxembourg et notes additionnelles sur quelques Pompilides (Hymenoptera, Aculeata). - *Archs. Inst. g-d. Luxemb. Sect. Sci. nat. phys. math.* NS 42: 11-37.
- Schwammburger, K.-H., 1998. Wirkung des Sozialparasiten *Sulcopolistes atrimandibularis* auf die Population seines Wirtes *Polistes biglumis* (Hymenoptera: Vespidae). - *Entomologia Generalis* 23: 153-167.
- Schwenninger, H.R. & K. Wolf-Schwenninger, 1998. Naturschutzorientierte Umgestaltung von Straßenbegleitgrün. Neuer Lebensraum für Wildbienen und Tagfalter in der Großstadt? - *Natur und Landschaft* 73: 386-392.
- Simon Thomas, R.T., 1998. A recapitulation of errata and omissions to Sphecidae wasps of the world. A generic revision by R.M. Bohart & A.S. Menke. - *Verslagen en Technische gegevens, ISP (Zoologisch Museum) Univ. van Amsterdam* 77, 41 pp.
- * Smissen, J. van der, 1998. Die Weibchen von *Priocnemis parvula* Dahlbom 1845 und *P. minutalis* Wahis 1979. Ein Beitrag zur Determination (Hymenoptera: Pompilidae). - *Bembix* 10: 37-41.
- Standfuss, K., 1998. Vergleichende Untersuchungen der rezenten Bienenfauna ausgewählter Stadtgärten Nordrhein-Westfalens zur Frage eines offensiven Artenschutzes (Hymenoptera-Aculeata: Apidae). - *Mitt. ArbGem. ostwestf.-lipp. Ent.* 14: 13-23.
- Stout, J.C., D. Goulson & J.A. Allen, 1998. Repellent scent-marking of flowers by a guild of foraging bumblebees (*Bombus* spp.). - *Behav. Ecol. Sociobiol.* 43: 317-326.
- Suhrmann, R., 1998. Beobachtungen beim Tönnchenbau der Wegwespe *Auplopus carbonarius* (Scopoli, 1763) (Hymenoptera Pompilidae). - *Mitt. internat. entomol. Ver.* 23: 181-185.
- Tischendorf, S., 1998. Zur Lebensweise und Wirtsbindung von *Chrysis rutilans* Olivier, 1790 und *Hedychridium krajniki* Balthasar, 1946 (Hymenoptera, Chrysididae). - *Bembix* 11: 27-30.
- Tölke, A., 1998. Stacheleinstiche von *Osmia rufa* (L.) unmittelbar vor der Eibestiftung an der Grenze zwischen "Eibett" und "Bienenbrot" (Hymenoptera, Apoidea, Megachilidae). - *Mitteilungen der Arbeitsgemeinschaft ostwestfälisch-lippischer Entomologen* 14: 25-48.
- Tormos, J., D. Asis, S.F. Gayubo & F. Torres, 1998. Description of the mature larvae of *Ancistrocerus kitcheneri* (Dusmet, 1917), *A. longispinosus longispinosus* (Saussure, 1885) and redescription of that of *A. trifasciatus* (Müller, 1776) (Hymenoptera, Vespidae). - *Nouv. Revue Ent. (N.S.)* 15: 31-36.
- Wahis, R., 1998. *Priocnemis pelliplusis* sp. nov. = *P. minutalis* auct. nec Wahis, 1979 (Hymenoptera: Pompilidae, Pepsinae). - *Bembix* 11: 36-38.
- Wcislo, W.T., 1998. Sexual dimorphism of wasp antennal structure in relation to parasitic and non-parasitic behavior (Hymenoptera: Sphecidae). - *J. Hym. Res.* 7: 178-181.
- * Wenzel, J.W., 1998. A generic key to the nests of hornets, yellowjackets, and paper wasps worldwide (Vespidae: Vespinae, Polistinae). - *American Museum Novitates* 3224: 1-39.
- Westrich, P. & H.H. Dathe, 1998. Die Bienenarten Deutschlands (Hymenoptera: Apidae) Berichtigungen und

Ergänzungen. - Entomol. Z. 108: 154-156.

Williams, P.H., 1998. An annotated checklist of bumble bees with an analysis of patterns of description (Hymenoptera: Apidae, Bombini). - Bull. nat. Hist. Mus. Lond. (Ent.) 67: 79-152.

Witt, R., 1998. Wespen beobachten, bestimmen. - Naturbuch Verlag, 360 pp.

Wolf, H., 1998. Ein Zwitter von *Andrena praecox* (Hymenoptera, Apidae). - Linzer biol. Beitr. 30: 247.

Wolf, H., 1998. Ein Zwitter von cf. *Megachile leachella* Curtis (Hymenoptera, Apidae). - Linzer biol. Beitr. 30: 613.